

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 175g/2023

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi
din articolele 62 alin. (1) lit. b), 65 alin. (1) și 264 alin. (3) din Codul penal

(privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport)

CHIȘINĂU

10 august 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Nicolae ROȘCA, *Președinte*,
dnei Domnica MANOLE,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 6 iulie 2023,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 10 august 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate:

- a textului „privare de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate” din articolul 62 alin. (1) lit. b);

- a articolului 65 alin. (1) și

- a textului „cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport” din articolul 264 alin. (3) din Codul penal (în redactarea în vigoare la momentul comiterii faptei),

ridicată de dl avocat Gheorghe Postolachi, în interesele dlui Andrei Cociorba, parte în dosarul nr. 1-50/2015, pendinte la Judecătoria Anenii Noi, sediul central.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecător Maria Chiperi de la Judecătoria Anenii Noi, sediul central, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La Judecătoria Anenii Noi, sediul central, este pendinte o cauză penală în care dl Cociorba Andrei este acuzat de comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 264 alin. (3) lit. a) din Codul penal, care incriminează încălcarea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport, acțiune care a provocat vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății.

4. În ședința de judecată din 16 iunie 2023, dl avocat Gheorghe Postolachi a ridicat în interesele dlui Cociorba Andrei excepția de neconstituționalitate a prevederilor menționate la § 1 de mai sus.

5. Prin încheierea din 21 iunie 2023, Judecătoria Anenii Noi, sediul central, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 22 Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

7. Prevederile relevante ale Codului penal, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, sunt următoarele:

Articolul 62 Categoriile pedepselor aplicate persoanelor fizice

„(1) Persoanelor fizice care au săvârșit infracțiuni li se pot aplica următoarele pedepse:

a) amendă;

b) privare de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate;

[...]”

[În redactarea în vigoare la momentul comiterii faptei]

Articolul 62 Categoriile pedepselor aplicate persoanelor fizice

„(1) Persoanelor fizice care au săvârșit infracțiuni li se pot aplica următoarele pedepse:

a) amendă;

b) privare de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate;

b¹) privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport sau anularea acestui drept;

[...]”

[În redactarea Legii nr. 138 din 19 iulie 2018]

Articolul 65

Privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate

„(1) **Privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate constă în interzicerea de a ocupa o funcție sau de a exercita o activitate de natura aceleia de care s-a folosit condamnatul la săvârșirea infracțiunii.**

[...].”

[În redactarea în vigoare la momentul comiterii faptei]

Articolul 264

Încălcarea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport

„(1) Încălcarea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății,

se pedepsește cu amendă în mărime de până la 300 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 3 ani cu (sau fără) privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de până la 2 ani.

[...]

(3) Acțiunea prevăzută la alin.(1), care a provocat:

- a) vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății;
- b) decesul unei persoane,

se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani **cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport** pe un termen de până la 4 ani.

[...].”

[În redactarea în vigoare la momentul comiterii faptei]

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. Autorul excepției pretinde că prevederile contestate sunt imprevizibile în ceea ce privește aplicarea pedepsei complementare privarea de dreptul de a conduce mijlocul de transport în cazul comiterii infracțiunii prevăzute de articolul 264 alin. (3) din Codul penal. Autorul susține că pedeapsa complementară poate fi aplicată în strictă conformitate cu dispozițiile părții generale a Codului penal. La momentul comiterii faptei (iunie 2014), articolele 62 alin. (1) și 65 alin. (1) din Codul penal nu reglementau expres privarea de dreptul de a conduce mijlocul de transport, această pedeapsă fiind stabilită doar în partea specială a Codului penal. În aceste condiții, instanțele judecătorești aplicau pedeapsa „privarea de dreptul de a conduce mijlocul de transport” din norma de incriminare, însă făceau trimitere la condițiile de aplicare a sancțiunii „privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate”, stabilite în partea generală a Codului penal. Autorul consideră că această interpretare a legii penale este extensivă și defavorabilă pentru acuzat.

9. Ulterior, prin Legea nr. 138 din 19 iulie 2018, legislatorul a completat articolul 62 alin. (1) din Codul penal cu litera b¹), care prevede privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport sau anularea acestui drept.

10. Autorul excepției consideră că dispozițiile contestate sunt neconstituționale, de vreme ce pedeapsa „privarea de dreptul de a conduce mijlocul de transport”, din norma de incriminare, nu era reglementată expres în partea generală a Codului penal (în redactarea în vigoare la momentul comiterii faptei).

11. Prin urmare, autorul excepției susține că prevederile contestate contravin articolelor 4, 20, 21, 22, 23, 28 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul penal, ține de competența Curții Constituționale.

14. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul părții în proces. Astfel, Curtea constată că ea este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

15. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză penală în care persoana este acuzată de încălcarea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport. Prin urmare, Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

16. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „privare de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate” din articolul 62 alin. (1) lit. b), articolul 65 alin. (1) și textul „cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport” din articolul 264 alin. (3) din Codul penal (în redactarea în vigoare la momentul comiterii faptei), care nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate din perspectiva criticilor invocate de autorul excepției.

17. Autorul excepției menționează că prevederile contestate încalcă articolele 4 (*drepturile și libertățile omului*), 20 (*accesul liber la justiție*), 21 (*prezumția nevinovăției*), 22 (*neretroactivitatea legii*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 28 (*viața intimă, familială și privată*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

18. Referitor la articolele 4, 20, 21 și 28 din Constituție, Curtea reține că autorul excepției nu a motivat în ce măsură prevederile contestate afectează normele constituționale menționate. Potrivit articolelor 24 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 39 din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea trebuie să fie motivată. În situații similare, Curtea a notat că simpla trimitere la un text din Constituție, fără explicarea pretensei neconformități cu acesta a prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument. Dacă ar

proceda la examinarea unei asemenea excepții de neconstituționalitate, Curtea l-ar înlocui pe autorul acesteia la formularea unor critici de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu (a se vedea DCC nr. 128 din 13 septembrie 2022, § 24).

19. Cu referire la pretinsa încălcare a articolului 54 din Constituție, Curtea a subliniat că nici acest articol nu poate fi invocat de sine stătător. Articolul 54 îi impune Curții un mod de analiză a caracterului proporțional al ingerințelor în drepturile fundamentale. Astfel, pentru a putea fi invocat acest articol, autorul excepției trebuie să argumenteze incidența unui drept fundamental (a se vedea DCC nr. 48 din 27 aprilie 2023, § 20; DCC nr. 53 din 4 mai 2023, §17).

20. Cu privire la incidența articolelor 22 și 23 alin. (2) din Constituție, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că dreptul penal substanțial trebuie să prevadă în mod clar infracțiunile și pedepsele aplicabile (a se vedea DCC nr. 59 din 22 aprilie 2021, § 26). Curtea a menționat că exigența previzibilității este îndeplinită atunci când justițiabilul poate cunoaște, din chiar textul normei juridice pertinente, iar la nevoie, cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe sau cu ajutorul unor juriști profesioniști, care sunt acțiunile și omisiunile ce-i pot angaja răspunderea penală și care este pedeapsa care îi poate fi aplicată, în cazul încălcării unei norme (HCC nr. 25 din 12 august 2021, § 65; DCC nr. 180 din 25 noiembrie 2021, §§ 24-25).

21. În această cauză, autorul sesizării susține că pedeapsa „privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport” din norma de incriminare nu îi este clară deoarece nu era prevăzută în mod expres în partea generală a Codului penal (în redactarea în vigoare la momentul comiterii faptei).

22. Curtea notează că Constituția prevede obligația generală a legislatorului de a reglementa clar infracțiunile și pedepsele, însă, în același timp, recunoaște legislatorului o discreție în alegerea metodelor potrivite.

23. Așadar, atunci când a stabilit sancțiunile din partea specială a Codului penal, legislatorul le-a definit în partea generală a Codului, unde a prevăzut și condițiile de aplicare a acestora. În acest sens, la articolul 75 alin. (1) din Cod, legislatorul a prevăzut că persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în partea specială a Codului și în strictă conformitate cu dispozițiile părții generale a Codului.

24. Totuși, definirea în partea generală a Codului penal a pedepselor prevăzute de partea specială a Codului reprezintă o modalitate a legislatorului de a asigura claritatea legii penale. De aici nu rezultă că claritatea legii nu ar fi asigurată dacă legislatorul ar utiliza noțiuni clare în partea specială a Codului, fără a le defini în partea generală.

25. În această cauză, Curtea observă că, deși partea generală a Codului penal (în redactarea în vigoare la momentul comiterii faptei) nu definea pedeapsa „privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport”, din perspectiva Constituției este suficient că această sancțiune era prevăzută de norma de incriminare și că înțelesul acestei sancțiuni era clar din textul utilizat de legislator.

26. În jurisprudența sa, Curtea a analizat claritatea textului „anularea dreptului de a conduce mijloace de transport” din articolul 264¹ alin. (1) din Codul penal și a reținut că acesta conține suficiente repere obiective pentru a fi considerat clar și previzibil în definirea pedepsei, iar destinatarul legii poate

stabili sensul prevederii contestate prin aplicarea simplă a regulilor de interpretare lingvistică, pornind de la sensul uzual al cuvintelor criticate (a se vedea DCC nr. 94 din 4 august 2020, § 35; DCC nr. 152 din 17 noiembrie 2022, § 21).

27. Curtea consideră că această concluzie este valabilă și în cazul pedepsei reglementate de articolul 264 alin. (3) din Codul penal. Semnificația acestei sancțiuni poate fi dedusă nu doar cu ajutorul consultanței juridice de specialitate, ci și din sensul obișnuit al acestui articol (a se vedea *Moiseyev v. Rusia*, 9 octombrie 2008, § 241; *Berardi și Mularoni v. San Marino*, 10 ianuarie 2019, § 54).

28. Cu privire la argumentele invocate în excepție, potrivit cărora, până la modificările operate în anul 2018, pedeapsa complementară în cazul comiterii infracțiunii prevăzute de articolul 264 alin. (3) din Codul penal nu poate fi aplicată, deoarece nu era reglementată expres la articolul 62 alin. (1) din Cod (cu excepția cazului în care aceasta se încadrează în articolul 62 alin. (1) lit. b) din Cod), Curtea conchide că această problemă ține de interpretarea și aplicarea legii penale, care revine instanțelor judecătorești, nu Curții Constituționale.

29. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „privare de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate” din articolul 62 alin. (1) lit. b); a articolului 65 alin. (1) și a textului „cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport” din articolul 264 alin. (3) din Codul penal (în redactarea în vigoare la momentul comiterii faptei), ridicată de dl avocat Gheorghe Postolachi, în interesele dlui Andrei Cociorba, parte în dosarul nr. 1-50/2015, pendinte la Judecătoria Anenii Noi, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Nicolae ROȘCA

Chișinău, 10 august 2023
DCC nr. 99
Dosarul nr. 175g/2023